

Lausunto Nurmijärvi Metsäkylän osayleiskaavasta

Maakuntahallitus 23.09.2024 § 127
375/06.02.00/2024

Tiivistelmä

Nurmijärven kunta pyytää lausuntoa Metsäkylän osayleiskaavaluonnoksesta. Osayleiskaava mahdollistaa merkittävän määrän rakentamista maakuntakaavan valkoiselle alueelle. Maakuntakaava korostaa kestävyttä ja olevaan rakenteeseen tukeutumista. Lausunnossa tuodaan esiin, että Metsäkylän osayleiskaavaehdotuksessa osoitettu uusi rakentaminen ei tukeudu maakuntakaavassa osoitettuihin ensisijaisiin rakentamisen vyöhykkeisiin (keskukset, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet) eikä kaavaratkaisu ole yleisten määräysten mukainen. Osayleiskaavaehdotuksessa ei ole riittävästi otettu huomioon maakuntakaavan alue- ja yhdyskuntarakenteen kestävyttä korostavia näkökohtia.

Osayleiskaavan mahdollistama rakentaminen ei selkeästi tukeudu olevaan alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, on luonteeltaan hajauttavaa eikä tue kestävän liikkumisen edellytyksiä. Suositellaan merkittävästi vähentämään kaavaehdotuksen mahdollistamaa uuden rakentamisen kokonaismäärää ja keskittämään rakentaminen kylän ydinalueelle sitä täydentäen.

Lausunnossa on käsitelty lisäksi liikennettä, palveluja, luontoarvoja ja ekologisia yhteyksiä sekä ilmastovaikutuksia. Lausunnossa edellytetään esiin nostettujen näkökulmien ja muutostarpeiden huomioon ottamista ennen kaavan jatkosuunnittelua.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Nurmijärven kunta on pyytänyt lausuntoa Metsäkylän osayleiskaavan kaava-aineistosta 13.9.2024 mennessä. Lausuntopyyntö on saapunut 26.6.2024. Uudenmaan liitto on saanut lisäaikaa 26.9.2024 saakka. Ennakolausunto toimitetaan 13.9. mennessä.

Kaavan aineisto on saatavilla: <https://www.nurmijarvi.fi/kuntalaisen-palvelut/maankaytto-ja-liikenne/kaavoitus/yleiskaavat/vireilla-olevat-yleiskaavat/metsakylan-osayleiskaava/>

Asian tausta

Kaava-alueen sijainti ja laajuus

Metsäkylän osayleiskaava suunnitellaan Nurmijärven kaakkoiskulmassa sijaitsevalle Metsäkylän alueelle. Noin 14,9 km² laajuinen suunnittelualue sijaitsee kunnan suurimpien keskustaajamien, Kirkonkylän ja Klaukkalan, välisellä maaseutumaisella alueella. Kaava-alue rajautuu pohjoisessa Kirkonkylän, idässä Palojoen ja lännessä Perttulan osayleiskaava-alueiden rajoihin. Kaavaluonnos sijoittuu eteläisiltä osiltaan Klaukkalan osayleiskaavan alueelle. Metsäkylän osayleiskaava tulee näiltä osin korvaamaan Klaukkalan osayleiskaavan.

Suunnittelualue on pääosin maa- ja metsätalousaluetta ja sen asutus on keskittynyt hajanaisesti olemassa olevan tiestön varrelle, Nummimäen ja Klaukkalan Metsäkylän asuinalueille.

Kaavan tavoitteet ja vaiheet

Metsäkylän osayleiskaavatyötä on ohjannut Nurmijärven Kuntastrategia 2022–2030 (kunnanvaltuusto 23.03.2022 § 30), jonka teemoja ovat hyvinvointipalveluihin panostaminen, monipuolisten ja turvallisten asuinympäristöjen kehittäminen, ja elinkeinoelämän elinvoimaisuuden edistäminen.

Kaavan laatimisen tavoitteena on ollut joustavuus rakentamisen sijoittumisen suhteen. Tämä on mahdollistettu kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä. Kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä ohjataan rakentamisen sijoittumista yhdyskuntarakenteellisesti ja maisemallisesti edullisille alueille.

Kaavaratkaisussa on osoitettu alueen arvokkaat rakennusperintökohteet, arvokkaat maisema-alueet, muinaisjäännökset ja luonoltaan arvokkaat alueet. Kaavassa on annettu määräyksiä em. arvojen säilyttämiseksi. Sijoittumista yhdyskuntarakenteessa edullisille alueille ohjataan porrastamalla rakennuspaikan vähimmäiskoko yhdyskuntarakenteellisen sijainnin perusteella. Rakennuspaikkojen vähimmäiskoot vaihtelevat 2500 m² ja 10 000 m² välillä. Vähimmäiskoko vaihtelee eri alue-varausmerkintöjen välillä, ja pienenee kiinteistön liittyessä keskitettyyn vesihuoltoon AT-5-, M-9- ja M-11-alueilla.

Osayleiskaavaa on laadittu ilman tilakohtaista rakentamismahdollisuuksien määrittelyä kunnanhallituksen päätöksen 9.10.2023 § 145 mukaisesti. Osayleiskaavassa on esitetty alueiden pääkäyttötarkoitukset. Suunnittelualueen ominaisuuksia on pyritty ilmentämään kaavakartalla. Suunnittelualue on maaseutumaista aluetta sisältäen Nummimäen ja Klaukkalan Metsäkylän muuta aluetta tiheimmin asutut alueet, jotka on haluttu ilmentää käyttötarkoituksimerkinnöillä. Ratkaisu kuvaa myös alueen rakennetta. Alueelle on osoitettu kyläalue (AT-5) Nummimäen alueelle koulun läheisyyteen, mikä sijaitsee yhdyskuntarakenteellisesti edullisella alueella, eikä sijaitse maisemallisesti arvokkaalla/herkällä alueella. Toinen kyläalue on osoitettu Klaukkalan metsäkylän alueelle.

Alueen ainoa laaja ja yhtenäinen peltoalue on osoitettu maanviljelysalueena (MT-5) ja suurin osa muista alueista maa- ja metsätalousalueina (M-9, M-11). Ratkaisulla on haluttu korostaa kyläaluetta ja toisaalta maaseutu- aluetta, jolla haja-asutusluonteinen rakentaminen on mahdollista. Varsinaisia työpaikkarakentamisen alueita ei ole osayleiskaavassa osoitettu, vaan rakennuspaikoilla on mahdollista rakentaa asumisen yhteyteen sopivia työtiloja. Kyläalueella on lisäksi mahdollista rakentaa kylän ja sitä ympäröivän asutuksen tarvitsemia palveluja.

Kaavatilanne

Metsäkylän osayleiskaavan laatiminen perustuu valtuuston hyväksymään yleiskaavoitusohjelmaan. Osayleiskaavan tarkoituksena on ohjata alueen rakentamista ja maankäyttöä. Alueelle ei ole tarkoitus laatia asemakaavoja. Osayleiskaavassa osoitetaan käyttötarkoitukset eri alueille ja niiden käyttöä koskevat määräykset. Alueelle ei rakenneta keskitettyä vesi- ja viemärijohtoverkostoa osayleiskaavan perusteella. Metsäkylän osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena.

Alueella on voimassa koko kunnan oikeusvaikutukseton yleiskaava, joka on hyväksytty 22.2.1989 ja se on vanhentunut. Metsäkylän oikeusvaikutukseton kyläosayleiskaava, joka on hyväksytty 26.10.1988 ja uudelleen 3.6.1992 kattaa noin puolet suunnittelualueesta. Suunnittelualueen eteläosassa on voimassa oikeusvaikutteinen Klaukkalan osayleiskaava, joka on tullut voimaan 13.9.2017.

Suunnittelualueella ei ole voimassa olevia asemakaavoja.

Kunnanhallitus on päättänyt, että asemakaava-alueiden ulkopuolella, yleiskaavassa ei esitetä tiloittain rakentamismahdollisuuksia, vaan toimitaan yleiskaavojen alueella 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain mukaisin säännöksin. Yleiskaavan alueella sovelletaan vyöhykemallia siten, että jokaisen kiinteistön tulee pääsääntöisesti sijoittaa uusi asuinrakentaminen kiinteistön edullisimmalle vyöhykkeelle ja luovutaan emätilaperiaatteesta.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (MRL 32§). Suunnittelualueita koskee Länsi-Uudenmaan vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuutta. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat kolme vaihemaakuntakaavaa ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä.

Osayleiskaava-alueita koskevat seuraavat maakuntakaavan merkinnät määräyksineen:

- Koivusuon suojeltavaksi tarkoitettu luonnonsuojelualue
- Hämeenlinnanväylä (vt3)
- Maakunnallinen viheryhteystarve
- Liikenteen yhteystarve
- Voimajohtolinja

Lisäksi suunnittelualueita koskevat yleiset suunnittelumääräykset, joista nyt kyseessä olevan osayleiskaavan kannalta keskeisimpiä ovat:

- Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen. Ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittymiin. Keskusten välisten liikenneyhteyksien kehittämistä on tuettava erityisesti joukkoliikenteeseen perustuen.
- Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikunnan edellytykset.

- Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset.
- Laajat yhtenäiset luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen kehittämisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta. Laajojen, yhtenäisten rakentamattomien alueiden pirstomista ja pinta-alan pienentämisestä on vältettävä erityisesti taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon Helsingin seudun viherkehän kokonaisuuden kehittäminen.

Uudenmaan liiton aiemmat kannanotot

Liitto on kaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa tuonut esiin, että kaavan laadinnassa tulee huomioida maakuntakaavan yleismääräykset, jotka koskevat kasvun kestävää ohjaamista sekä liikkumista ja logistiikkaa.

Lisäksi liitto on todennut, että maakuntakaavassa on osoitettu suunnittelualueen läpi Tallinna-tunnelin jatkeen yhteystarve, joka on tarpeen huomioida kaavatyössä. Lisäksi tulee huomioida liikenneväylät valtatie vt 3, seututie mt 130 ja Klaukkalan kehätie mt 132. Liiton näkemyksen mukaan maakuntakaavassa kaava-alueen ulkopuolelle, kaavan vaikutusalueelle osoitettu viheryhteystarve tulee ottaa huomioon myös osayleiskaavassa.

Ehdotus lausunnoksi

Maakuntakaava on ohjeena muutettaessa tai laadittaessa yleiskaavaa (MRL 32 §). Tässä Uudenmaan liiton lausunnossa on keskitytty maakuntakaavan osoittamien maakunnallisten tavoitteiden ja reunaehtojen kannalta keskeisiin alueidenkäytön teemoihin.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Maakuntakaavan ja sen yleisten suunnittelumääräysten läpileikkaavana tavoitteena on, että alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja.

Maakuntakaavassa korostuvat alue- ja yhdyskuntarakenteen kestävyteen liittyvät tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet, kuten keskusten ja kestävästä liikkumisesta edellytysten tukeminen ja nykyiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen tukeutuminen sitä tehostamalla ja täydentämällä.

Maakuntakaavassa Nurmijärven kunnan keskeiset kehittämisen alueet ovat Klaukkala, Kirkonkylä ja Rajamäki. Jos merkittävä osa kunnan kasvusta suunnataankin muualle kuin edellä mainituille alueille, heikentyvät maakunnan ja kunnan keskeisimpien alue- ja yhdyskuntarakenteeseen liittyvien tavoitteiden toteutumismahdollisuudet.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että kaavan mahdollistama rakentamisen määrä tulisi osoittaa selvästi ja ymmärrettävästi kaava-aineistossa. Lisäksi kaavaselostuksessa ja kaavamääräyksissä tulee käyttää samoja lukuja. Uudenmaan liiton tulkinnan mukaan kaava mahdollistaisi jopa noin 4 600 uutta rakennuspaikkaa. Arvio uusien asukkaiden määrästä Nurmijärvelle

tyypillisen asuntokunnan keskikoon mukaan olisi vähintään 10 000 ja kaavan mahdollistama rakennusoikeus huomioiden huomattavasti enemmän. Tämä on merkittävä osuus koko kunnan kasvusta, kun kaavaselostuksen mukaan "Nurmijärven asukasluvu kasvaisi käynnissä olevalla 2020-luvulla keskimäärin 0,9 prosentin vuosivauhtia, joka tarkoittaisi noin 415 uutta asukasta vuosittain."

Uudenmaan liitto korostaa, että Nurmijärven kunnan tulisi ohjata väestökasvua maakuntakaavan periaatteiden mukaan ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille Klaukkalassa ja Nurmijärven Kirkonkylällä sekä Rajamäellä.

Maakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten mukaan ympärivuotista asumista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittymiin. Metsäkylän osayleiskaava-alue ei sijoitu minkään näiden merkintöjen alueelle vaan selkeästi niistä irralleen. Nurmijärvellä keskuksina on maakuntakaavassa osoitettu Klaukkala ja Nurmijärven Kirkonkylä, sekä Rajamäki, ja maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet tukeutuvat näihin.

Maakuntakaavan yleisten määräysten mukaan alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen. Metsäkylän alue sijoittuu aluerakenteessa keskus- ja taajamaverkon ulkopuolelle maaseutumaiselle vyöhykkeelle, ja sen sijaan, että kaavan mahdollistama rakentaminen olisi nykyistä rakennetta täydentävää, hajauttaa kaavaratkaisu rakennettua ympäristöä nykyistä laajemmalle alueelle. Kaavaratkaisu mahdollistaa alueen rakennuspaikkojen määrän merkittävän kasvun ja kokonaisratkaisu on yhdyskuntarakenteen osalta hajauttava.

Kokonaisuutena katsottuna kaavaluonnos ei tue voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteita, kuten sujuvaa arkea ja palveluiden saavutettavuutta joukkoliikenteeseen ja kestävään liikkumiseen sekä olevaan rakenteeseen tukeutuen.

Uudenmaan liitto toteaa, että maakunnallisten tavoitteiden ja maakuntakaavaratkaisun näkökulmasta tulisi merkittävästi vähentää Metsäkylän osayleiskaavaehdotuksen mahdollistamaa uuden rakentamisen kokonaisuutta ja keskittää uusi rakentaminen tukemaan voimakkaammin kylän ydinaluetta sitä täydentäen.

Liikenne

Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävä liikkuminen edellytykset.

Nurmijärven Metsäkylän osayleiskaavan kaava-aineistossa todetaan, että alueen liikkuminen perustuu yksityisautoiluun. **Esitetty kaavaratkaisu ei näin ollen liikkumisen osalta tue lainvoimaisen maakuntakaavan määräysten mukaista kasvun kestävä ohjaamista olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen. Kaava-alueen sijainti ja sen ratkaisu eivät tue keskusten välisten liikenneyhteyksien kehittämistä joukkoliikenteeseen perustuen, eikä riittävässä määrin mahdollista palveluiden saavutettavuutta ja kestävä liikkumisen edellytyksiä alueella.**

Uudenmaan liitto huomauttaa, että kaavaselostus on ristiriitainen. Ensin todetaan, ettei osayleiskaavalla ole suoraa vaikutusta alueen liikennemääriin ja myöhemmin todetaan, että negatiivisia vaikutuksia asuinympäristön viihtyisyyteen voivat tuoda esimerkiksi potentiaalisesti asukasmäärän mukana lisääntyvä liikenne, joka heikentäisi entisestään asukaskyselyn perusteella heikoksi osoittautunutta liikenneturvallisuutta. Liikennemäärien mukana myös melutasot kohoavat.

Uudenmaan liitto katsoo, että Nurmijärven osayleiskaavassa eivät toteudu riittävästi kestävästä liikkumisesta edellytykset. Osayleiskaavan jatkosuunnittelussa tulee huomioida uuden asuin- ja työpaikkarakentamisen keskittäminen kestävästä liikkumisesta vyöhykkeille sekä huomioida palvelujen saavutettavuus. Liikkumisesta ilmastovaikutusten hillitsemiseksi on lisäksi välttämätöntä edistää kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen käyttöä.

Kaava-aineistossa ei ole esitetty kaavan mahdollistavan rakentamisen vaikutuksia valtakunnallisesti-, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin teihin. Osayleiskaavan välittömästä vaikutusalueesta näiden teiden osalta mainittakoon Hämeenlinnanväylä, Hämeenlinnantie ja Klaukkalan kehätie. Uudenmaan liitto toteaa, että kaava-aineistoa tulee täydentää mainituilla puuttuvilla liikenteellisillä selvityksillä ja ne tulee ottaa huomioon kaavaratkaisussa.

Uudenmaan liitto näkee tärkeäksi, että Nurmijärvi kehittää kasvukyliensä kestävästä liikkumisesta kriteeristöä, ja kuvaa nämä kestävästä liikkumisesta tavoitteet ja mahdolliset ratkaisut osana Metsäkylän kaava-aineistoa.

Maakuntakaavassa osayleiskaava-alueelle sijoittuva Tallinna-tunneliin liittyvä tavaraliikenteen yhteystarve lentoasemalta rahtiterminaalista Hanko–Hyvinkää-radalle on osoitettu Liikenteen yhteystarve -merkinnällä. Tallinna-tunneliin liittyvä logistiikkaterminaalien ja Hanko-Hyvinkää radan välin yhteystarpeen rakentamisen aloituksen ajankohta voi sijoittua 10 vuoden sisälle. Kuntakaavoituksessa on säilytettävä mahdollisuus yhteyden myöhempään suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tallinna-tunnelin valtakunnallinen merkitys osana saavutettavuuden ja huoltovarmuuden varmistamista on kasvanut sitten vaihemaakuntakaavan laatimisen. Esimerkiksi Euroopan komissio on juuri hyväksynyt Helsinki–Tallinna-tunnelin tulevaisuuden selvityskohteeksi osana eurooppalaisia liikennekäytäviä.

Maakuntakaavan Tallinna-tunneliin liittyvät merkinnät perustuvat kaavan laatimisajakohtana saatavilla olleisiin alustaviin selvityksiin. Tallinna-tunnelin, rahtiterminaalien ja sen yhteyksien suunnittelu ei ole vielä edennyt maakuntakaavan laatimisen jälkeen. Maakuntakaavamerkinnät osoittavat yleispiirteisellä tasolla alueeseen kohdistuvat intressit, mutta vasta jatkosuunnittelussa terminaalien sijainti ja laajuus ja yhteyksien sijoittuminen ja toteutus-tapa tarkentuvat.

Uudenmaan liitto pyrkii edistämään tarkemman suunnittelun käynnistämistä. **Ennen kuin tarkempia suunnitelmia on käytettävissä, on keskeistä varmistaa, että alueella ei heikennetä valtakunnallisesti merkittävään Tallinna-tunneliin liittyvien jatkoyhteyksien toteuttamisen edellytyksiä.**

Palvelut

Suunnittelualue on maaseutua, jossa julkisia palveluita ovat ainoastaan Metsäkylän koulu ja Metsäkylän esiopetusyksikkö. Lähimmät kaupalliset palvelut sijaitsevat Klaukkalan ja Kirkonkylän taajamissa, joihin Metsäkylän alue tukeutuu.

Uudenmaan liitto katsoo, että kasvu tulisi ensisijaisesti ohjata maakunta-kaavan periaatteiden mukaan keskuksiin ja taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeille. Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Nurmijärven kyläalueiden suunnittelussa on olennaista, että hyödynnetään olemassa olevaa infraa ja vahvistetaan elinvoimaisten kylien rakennetta sekä ylläpidetään ja kehitetään peruspalveluita.

Uudenmaan liitto painottaa, että jatkosuunnittelussa on keskeistä osoittaa palveluiden saatavuus ja saavutettavuus kylän kehittämisen eri vaiheissa eri väestöryhmille. Palvelujen saavutettavuutta on arvioitava suhteessa kestäviin liikkumisratkaisuihin, niin ikään eri ikä- ja käyttäjäryhmät huomioon. Vain tätä kautta on mahdollista arvioida, toteuttaako kaavaratkaisu maakuntakaavan tavoitteita.

Energia / Yhdyskuntatekniikka

Alueen kiinteistöjä ei ole liitetty kunnalliseen vesi- ja jätevesihuoltoverkkoon. Tiheimmin asutulla alueella toimii Nummimäen vesiosuuskunta. Muilla kiinteistöillä on käytössä kiinteistökohtainen vesihuolto, myös jätevesien osalta (liite 9). Nurmijärven kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa (Ramboll, 2015) Metsäkylän osayleiskaava-alueelle ei esitetty vesihuollon kehittämisalueita.

Kaavan tavoitteena on suunniteltujen teknisen huollon verkostojen, kuten vesihuollon siirtolinjan toteuttamisen turvaaminen. Kaavaluonnoksessa on osoitettu kaksi vesihuollon vaihtoehtoista linjausta. Päävesijohtoyhteyden lopullinen linjaus tarkentuu osayleiskaavan myöhemmissä vaiheissa.

Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että mahdollinen lisärakentaminen saattaa aiheuttaa talousveden saatavuuteen ja laatuun sekä jätevesien käsittelyyn liittyviä riskejä, kuten puhtaan talousveden riittävyyteen, sekä jätevesien hallintaan ja kaivojen vedenlaadun turvaamiseen liittyviä ongelmia. Nämä vesihuollon turvaamiseen liittyvät tunnistetut riskit on syytä huomioida kaavan jatkosuunnittelussa.

Kaavaluonnokseen on merkittynä asianmukaisesti maakuntakaavaankin merkitty johtokäytävä Forssa-Tammisto 400 kV / Forssa-Ruotsinkylä 110 kV. Uudenmaan liiton tiedossa ei ole energiansiirtoverkkoon liittyviä hankkeita, jotka sijoittuisivat kaava-alueelle tai edes sen välittömään läheisyyteen. Metsäkylän osayleiskaava ei estä/hankaloita maakuntakaavan toteutumista eikä ole maakuntakaavan vastainen sähköverkon näkökulmasta.

Uudenmaan liitto toteaa, että vaikutusten arvioinnissa on tarpeellista arvioida kaavan teknistaloudelliset vaikutukset vesihuollon järjestämisen osalta.

Viherrakenne

Suunnittelualueen keskiosan metsäalueet ovat osa maakunnallisesti tärkeää Kirkkonummen-Nuuskion laajaa ekologista verkostokokonaisuutta ja sen kytkeytymistä pohjoiseen. Alueen suunnitteluun vaikuttaa maakunta-kaavassa Hämeenlinnanväylän poikki itä-länsisuunnassa osoitettu viheryhteystarvemerkinä (Viitastenoja). Yhteyden maakunnallinen ekologinen merkitys perustuu selvitykseen [Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella](#) (Jalkanen ym. 2018, Uudenmaan liitto). Lisäksi sen sijainti perustuu ELY:n hirvivaaraselvitykseen (Uudenmaan ELY-keskus 2014). Alueella on eläinonnettomuustihentymä.

Yleiskaavaluonnoksen eteläinen maakunnallisena merkitty viheryhteystarve vaikuttaa toteuttamismahdollisuuksiltaan heikolta. Sen itäosa on pääväylien itäpuolella ja erityisesti väylien ylitys on kapea, nykyisten teiden siltojen kautta. Kaavan laadinnassa on syytä tarkastella ja perustella laajemmin, miten yhteys toteutuisi, ja mihin merkintä jatkosuunnittelussa vaikuttaisi.

Väylien länsipuolella, yleiskaava-alueen reunaan eteläisestä yhteydestä merkitty osuus on tunnistettu Uudenmaan liiton 2018 selvityksessä osaksi maakunnallista ekologista verkostoa. Maakuntakaavan tätä kohtaa lähin viheryhteystarve-merkintä on kuitenkin etelämpänä. Yleiskaava-alueella vaikuttaa kyseisen ekologisen yhteyden toteuttamismahdollisuuksia heikentävästi maakuntakaavaan seudullisesti merkittävänä tienä merkitty Klaukkalan itäpuolinen kehätie, joka on jo toteutunut. Kyläalueen merkintä AT-5 tulee osittain heikentämään lisää ydinaluetta, joka on toiminut myös yhteytenä etelä-pohjoissuunnassa. Jos yleiskaava-alueen eteläosissa voidaan joltain osin säilyttää tai vahvistaa ekologista verkostoa, se on hyvä paikallisen kytkeytyvyyden kannalta, mikä osaltaan tukee laajempaa kytkeytyvyyttä. Samalla tällä olisi ilmastohyötyjä puuston hiilensidonnan säilymisen kautta.

Pohjoisempi maakunnallisena merkitty viheryhteystarve on erityisesti syytä ratkaista yleiskaavassa niin, että sen vahvistamisen ja toteutumisen mahdollisuudet selvitetään ja osoitetaan. Maakuntakaavan itä-länsisuuntaisen viheryhteystarpeen toteuttaminen alueella on isojen, jo olemassa olevien väylien vuoksi vaikeaa, mutta mahdollisuudet siihen tulee turvata sulkematta pois eri vaihtoehtoja. Käytännössä väylien osalta mahdollisesti tulevaisuudessa toteutettava viheryhteyden parannus saattaa sijaita maakuntakaavassa merkityn Mäntymäen maa-aineshuollon kehittämisalueen pohjois- ja/tai eteläpuolella. Yleiskaavaluonnoksen ratkaisussa on otettu maakunnallisen viheryhteystarpeen merkinnällä huomioon nämä molemmat vaihtoehdot. **Uudenmaan liitto katsoo, että kuitenkin muu kaavan mahdollistama muutos maankäytössä saattaa aiheuttaa toteutuessaan heikennyksiä yhteyteen niin, että se ei ole maakunnallisena toimiva.** Ilmastonmuutokseen sopeutuminen lisää aiempaakin enemmän tarvetta toimiville ekologisille yhteyksille.

Yleiskaavaluonnoksen selostuksen kuva 4. ekologisista yhteyksistä ja kaavassa osoitetuista viheryhteystarpeista ei vastaa yleiskaavaluonnoksen karttaa viheryhteystarvemerkinä osalta. Tämä on syytä tarkistaa.

Maakuntakaavassa suojelualuemerkinällä osoitettu Koivusuon alue on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu SL-4 merkinnällä, joka turvaa alueen luontoarvot, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelualueeksi. Muiden yleiskaavaluonnoksessa osoitettujen luontoarvojen merkintöjen suojaavaa vaikutusta vähentää osin se, että MRL 128 § mukainen toimenpiderajoitus ei koske puiden kaatoa M-alueilla. Lisäksi yleisesti ihmistoiminnan lisäys saattaa kohdistua kaavan sallimana koko alueelle

haja-asutusluonteisen rakentamisen kautta, mikä voi kokonaisvaikutuksinaan heikentää huomattavasti luonnon monimuotoisuutta.

Ilmastovaikutukset

Nurmijärven kunta on sitoutunut tavoittelemaan hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Osayleiskaavan vaikutukset tavoitteen saavuttamiseksi tulee arvioida ja ottaa huomioon kaavatyön yhteydessä.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi osayleiskaavan tavoitteina mainitaan yhdyskuntarakenteen ohjaaminen joukkoliikenteen käytön kannalta suotuisille alueille, rakentamisen tukeutuminen olemassa olevaan tieverkkoon ja yhtenäisten metsäalueiden säilyttäminen rakentamattomina. Uudenmaan liitto pitää kaavan tavoitteita sinänsä hyvinä, mutta kaava-alueen sijainti ja kaavaratkaisu eivät edistä tarkoituksenmukaisella tavalla niiden toteutumista.

Kunnan laskennallisista päästöistä lähes puolet on peräisin tieliikenteestä. Kaava-alueella liikkuminen perustuu nykytilanteessa lähes yksinomaan henkilöautoiluun, sillä palvelut ja työpaikat sijaitsevat alueen ulkopuolella kyläkoulua lukuun ottamatta. Kaava-alueen sijainti yhdyskuntarakenteessa ja kaavaratkaisu eivät mahdollista palveluiden saavutettavuutta ja kestävän liikkumisen edellytyksiä alueella.

Rakentamisen ohjaaminen jo rakennetuille kyläalueille voi olla paikoin perusteltua, jotta haja-asutusluonteinen rakentaminen olisi mahdollisimman vähäistä. Uudenmaan liiton näkemyksen mukaan kaavan mitoitus ja rakentamisen joustava ohjaus mahdollistavat kuitenkin yhdyskuntarakenteen hajautumisen mikä heikentää kunnan edellytyksiä ilmastopäästöjen ja etenkin tieliikenteen päästöjen hillitsemiseksi.

Koko kaava-alueella rakentamista koskee yleismääräys: *Rakennuspaikan puustoa tulee säilyttää mahdollisimman paljon, jotta rakentamisen vaikutukset ilmastoon olisivat vähäiset.* Määräys edistää puuston säilyttämistä, mutta on luonteeltaan tulkinnanvarainen ja vaikutukset riippuvat rakennuspaikan tarkemmasta sijainnista, jota tällä kaavalla ei ohjata.

Kaavaluonnoksen vaikutukset ilmastopäästöihin ovat merkittävän haitallisia ja niiden suuruus riippuu ennen kaikkea rakentamisen määrästä ja sijoittumisesta. Jatkosuunnittelussa on tarpeen löytää keinoja haitallisten ilmastovaikutusten lieventämiseen ohjaamalla rakentamisen sijoittumista, mitoitusta ja maankäytön resurssitehokkuutta selvästi kaavaluonnosta painokkaammin.

Vaikutusten arviointi

Kaavaratkaisun tavoitteena on ollut joustavuus rakentamisen sijoittumisen suhteen. Tämä on mahdollistettu kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä. Kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä on pyritty ohjaamaan rakentamisen sijoittumista yhdyskuntarakenteellisesti ja maisemallisesti edullisille alueille.

Kuitenkin kaavan vaikutusten arvioinnissa todetaan, että "vaikka kaava saattaa jossain määrin ohjata rakentamista kyliin maa- ja metsätalousaluetta hieman pienemmällä rakennuspaikan vähimmäiskoolla, rakentamisen sijoittumiseen vaikuttaa suuresti rakennuspaikkojen kysyntä ja tarjonta eri puolilla aluetta. Näin ollen rakennuspaikkoja myyvät maanomistajat ovat omalta osaltaan merkittävässä asemassa yhdyskuntarakenteen

muodostumisessa. Joissakin tapauksissa maanomistaja voi valita uuden rakennuspaikan sijainnin niin, että se joko tukee tai hajauttaa olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta kaavamerkintöjen ja -määräysten puitteissa.”

Uudenmaan liitto painottaa, että yhdyskuntarakenteen kestävä kehittyminen tulee osoittaa ja ratkaista osayleiskaavalla, jotta kaavaratkaisun vaikutukset on mahdollista arvioida. Kaava-aineistossa tulee selvästi osoittaa kaavan mahdollistama rakentamisen määrä ja arvioida kaavan mahdollistamat vaikutukset.

Uudenmaan liitto katsoo, että kaavatyössä olisi keskeistä tunnistaa ja esittää elinvoimaisen, ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kylärakenteen edellytykset ja osoittaa kaavaratkaisu, jolla voidaan saavuttaa riittävä kokonaiskestävyys.

Maakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon Helsingin seudun viherkehän kokonaisuuden kehittäminen. Yleiskaavaluonnoksen kaavaratkaisuja on syytä harkita suhteessa viherkehään ja täydentää selostusta tältä osin.

Yhteenveto

Maakuntakaavan keskeisenä tavoitteena on ohjata Uudenmaan kasvua kestävästi, vastaten valtakunnallisiin alueiden käyttötavoitteisiin (VAT), kuten ”Luodaan edellytykset vähähiiliselä ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen”. Maakuntakaavan yleisten suunnittelumääräysten mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Uusia alueita suunniteltaessa maakuntakaava edellyttää myös edellytysten luomista monipuolisille toiminnolle, lähipalveluille ja joukkoliikenneyhteyksille sekä lyhyille asiointimatkoille kävelen ja pyöräillen. Metsäkylän alueella ei koulun lisäksi ole muita palveluita, kävelyn ja pyöräilyn edellytykset ovat heikot ja joukkoliikenteen palvelutaso on alhainen. Tämä tarkoittaa sitä, että liikkumisen osalta alue tukeutuu henkilöautoiluun ja asiointimatkat ovat pitkiä, ja että myös tulevaisuudessa alue tukeutuu Klaukkalan ja Nurmijärven Kirkonkylän palvelutarjontaan. Ratkaisu ei ole kestävä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Välttää pientalorakentamista laajalle alueelle mahdollistava osayleiskaava ei myöskään luo selkeää potentiaalia alueen kestävyuden lisäämiselle.

Tältä osin Uudenmaan liitto korostaa, että **Nurmijärven kunnan tulisi ohjata väestökasvua ensisijaisesti maakuntakaavan periaatteiden mukaan keskuksiin ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille Klaukkalassa ja Nurmijärven Kirkonkylällä sekä Rajamäellä.** Liitto muistuttaa, että maakuntakaava antaa Nurmijärven kunnalle monipuoliset mahdollisuudet kasvun kestäväälle ohjaamiselle.

Liitto näkee kuitenkin mahdolliseksi, että haja-alueiden rakentamista keskitetään kylärakenteisiin. Kaava-aineistossa on kuitenkin esitettävä kestävä kylärakenteen kriteeristö tai muulla tavalla osoitettava, miten kaavaratkaisu edistää maakuntakaavan toteutumista, myös kestävä liikumisen osalta.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

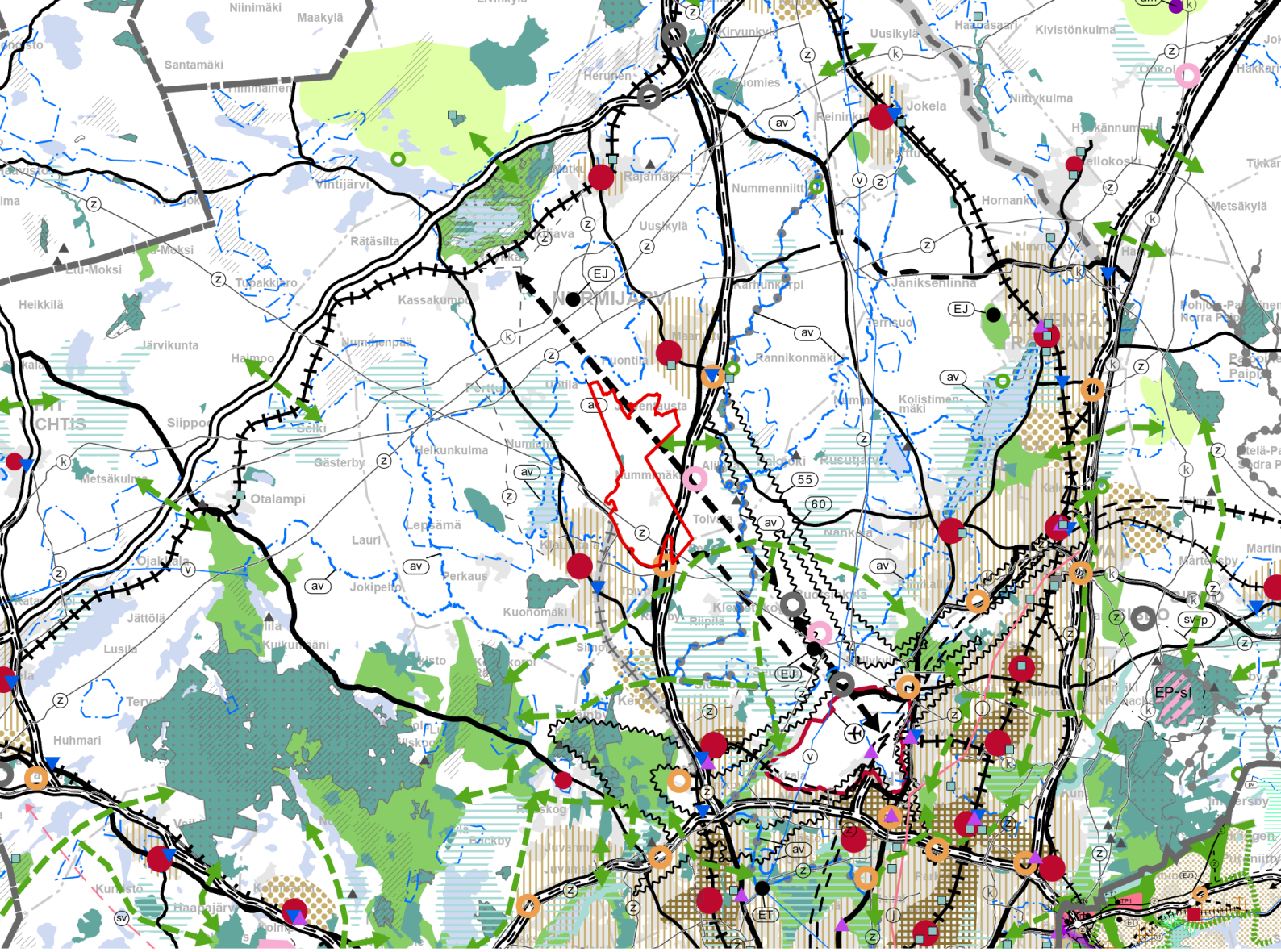
Maakuntahallitus päätti antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Heidi Koponen

Täytäntöönpano:

Nurmijärven kunta











Metsäkylän osayleiskaava,
luonnos nähtävillä 8.8-6.9.2024

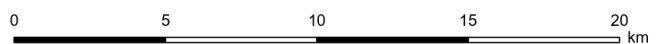
 Kaava-alue

Uudenmaan liitto
Lausunnon liite 1
375/06.02.00/2024

Uudenmaan voimassa olevien maakuntakaavojen
epävirallinen yhdistelmä 13.3.2023

-  Taajamatoimintojen kehittämissvyöhyke
Utvecklingszon för tätortsfunktioner
-  Suojelualue
Skyddsområde
-  Kaupan alue
Område för handel
-  Valtakunnallisesti merkittävä kaksiajoratainen tie
Väg med två körbanor av betydelse på riksnivå
-  Maakunnallisesti merkittävä tie
Väg av betydelse på landskapsnivå
-  Seudullisesti merkittävä tie
Väg av betydelse på regional nivå
-  Liikenteen yhteystarve
Behov av trafikförbindelse
-  Voimajohto
Kraftledning

Mittakaava 1:250 000



Pohjakartta-aineisto © Maanmittauslaitoksen Maastokartta 1:250 000, 2018